

SECCIÓ LITERÀRIA

A la memòria d'En Milà y Fontanals

El dia 30 d'agost de 1912 va inaugurar-se a Vilafranca del Penadès, la seva pàtria, un monument a D. Manuel Milà y Fontanals, la mentalitat més poderosa dels primers anys de la renaixença cultural de Catalunya.



D. Manuel Milà Fontanals

En Manuel Milà pertenesqué a la generació nascuda pels volts de l'any 1820, en el plè de la primera etapa del moviment romàntic, que a Catalunya encloïa no solament un problema literari, sino l'ansia de renovació de la vida nacional. Ab tot y la valúa extraordinària d'alguns esperits d'aquella generació, com en Piferrer, en Llorens y Barba, etc., en Manuel Milà y Fontanals fou el més insigne y l'iniciador a la península ibèrica de les modernes corrents de la erudició y la crítica. La seva influència ha estat lenta y silenciosa, però ferma y d'un vigor inesborrable. Menéndez y Pelayo, deixeble seu, va retreure constantment l'influència del Mestre. A l'extranger, Wolf, Rajna, Gaston Paris, Morel-Fatio, etc., han difundit l'admiració y el respecte de les seves obres.

Per xò, l'homenatge tributat a Milà y Fontanals, ab motiu de l'inauguració del seu monument, va ser d'una significació extraordinària. Acudiren a Vilafranca representacions de totes les entitats culturals de Catalunya. Després de l'inauguració del monument, va efectuar-se a la Casa de la Vila, una Sessió Acadèmica. El Dr. Franquesa y Gomis, president de la Comissió erectora del monument, va oferir-lo a la vila. Seguidament varen llegir-se dos notabilíssims discursos, estudiant la personalitat d'en Milà, deguts un al Dr. Torras y Bages, bisbe de Vich, y l'altre al President de l'INSTITUT, Sr. Rubió y Lluch.

En honor de D. Felip Pedrell

A darrers d'octubre de 1911 se va celebrar l'homenatge que preparaven feya temps els tortosins en honor del mestre Pedrell, fill preclar de Tortosa, el més gran dels nostres compositors y historiador del passat musical de Catalunya y de tota Espanya. Baix aquest últim concepte, que certament no es el més important de la seva obra, ha figurat més d'una vegada el seu nom en les planes del nostre ANUARI, y hi col·laborà ab un importantíssim estudi en el primer volum. Les festes de Tortosa tingueren lloch en els dies 28, 29 y 30, celebrant-se entre altres l'acte de descobrir-se la làpida que dona nom al carrer den Pedrell, un concert tot ab música del Mestre, etc. Els seus amichs y admiradors barcelonins costejaren la publicació del seu festival líric *Lo Comte Arnau*, sobre lletra den Maragall, entregant-se-li solemnement el primer exemplar de l'edició.

Per aquells dies se publicaren importants treballs dedicats a enaltir l'obra del Mestre, y se'n reculliren un bon nombre deguts a les primeres personalitats del món musical de Catalunya y de fóra, en diferents idiomes y de diverses èpoques, formant-se'n un volum que s'ha publicat ab el títol: *Al maestro Pedrell. Escritos heortásticos* (Tortosa, 1911).

En Joan Maragall (1860-1911)

Tothom recorda l'immensa impressió que va produir a Catalunya la mort d'aquest escriptor, eminent y únich, alhora com a poeta y com a publicista o pensador. Més que un poeta, en el legítim y suprem sentit de la paraula, havia sigut *el poeta* de la seva generació, y, més que un gran publicista, l'home representatiu de les aspiracions més enlairades del seu temps a la nostra pàtria.

La secció de Filologia d'aquest INSTITUT, a la qual pertenesqué, honrantla y honrant a totes les altres, ha començat a dedicarli el tribut pòstum que sos mèrits y significació excepcional requereixen. Mes la crònica present semblaria mutilada si no hi figurés el recort d'aquesta personalitat, que daura d'un brill de gloria vint anys de la vida espiritual de Catalunya.

Poèticament vingué a representar a Catalunya l'impressionisme simbolista, encara que en forma molt propia y personal; y aquesta posició, oposada al parnasianisme, no va impedir el desdoblament clàssich o, millor, homèrich, del seu darrer temps, al qual podria dirse que fou conduït per la mà ferma y tranquila de Goethe, donant ab *Nausicaa*, una germana més jove d'un segle a *Ifigenia*. Així el seu nom figurarà ab igual esclat a l'història de les darreres escoles romàntiques y a la dels orígens d'aquest tercer renaixement humanista que sembla volguer dominar la centuria actual.

Com a pensador y publicista s'ha pogut dir d'ell que va constituir una vindicació de Catalunya, sempre acusada d'utilitarisme y mediocritat, y que fou la sensibilitat més esquisida y selecte de son temps, a tots els països que participen de la cultura. A cap d'ells ni entre tots sos contemporanis se trobaria «una existència més noblement orientada, un exemple d'escriptor més delicat, una elevació moral més sostinguda». Va parlar de tot, com cal a un periodista, y tot ho va ennoblir. El periodista se convertí per dret propi en publicista; el publicista en pensador y el pensador va examinar durant més de vint anys l'espectacle de la vida universal y de la nacional propia, no menys que la seva interior, deixant una bella escampadissa de planes, avuy recullides en les *Obres completes*, y aplicant a sos treballs de diari aquella mateixa frisança de la *paraula viva* que formà el seu programa poètic.

Per això y per l'enlayrament de les seves idees, per la generositat de les seves emocions s'ha escrit d'ell que era el primer idealista de la seva època: l'únic que ho ha sigut ab optimisme y d'una manera completa. Sos *Elogis* poden ben bé confrontarse ab els *Ensatjos* d'Emerson y l'honor d'haver produït una espiritualitat tan forta, tan alta y tan saludable pot omplir d'orgull a la seva terra y tornarli la confiança en ses aptituts especulatives y desinteressadament intellectuals.

Quan aquestes línies apareixin estarà llesta ja la colecció de les *Obres completes* (castellanes y catalanes) y això ve a fer inútil la bibliografia que poguessim reunir de l'egregi y malhaurat company nostre, que passà d'aquesta vida plorat de tothom y admirat de tothom, ab aquell prestigi misteriós y cent voltes més noble que la «fama» o la popularitat, cosa freda y exterior al cap y a l'últim: ab l'amor del seu poble afegit a l'admiració del seu poble, que es la «gloria» suprema y veritable. — M. S. O.

Don Teodor Llorente (1836-1911)

Seria imperdonable que en aquestes planes no s registrés la mort de l'insigne patrici valencià, encara que 'l seu nom correspongui al domini de la literatura viva molt més que al camp de l'arqueologia y l'investigació, sense que per això no'ls hagués prestat positius serveis. Aquesta rellevant figura, havia acabat per constituir la personificació de València en l'esfera de la poesia y del pensament. Matinera va mostrarse la seva vocació, tant que la primera poesia d'ell que va veure la llum, correspon a 1850. Desde llavors anà produint sense que un sol dia s'estrucàs aquella vena seva, abundant, armoniosa y may atropellada ni indòcil, així en prosa com en vers.

Si algú de les nostres encontres, entre tots els que varen florir a la segona meitat de l'altre segle, pot merèixer plenament el calificatiu d'home de lletres, es en Llorente. La seva activitat d'escriptor va compartirse entre la prosa y el vers y, dins del camp poètic, entre la poesia catalana y la castellana. Fou director y fundador del diari *Las Provincias*, promoguent una saludable transformació de la premsa espanyola de fóra de Madrid, en el sentit d'emanciparla, donarli relleu propi y convertirla en instrument de l'opinió regional. Sempre feu justícia a Catalunya y sovintejaren les



D. Joan Maragall